

«Tassyklandy»
Türkmenistanyň Zähmet
we ilaty durmuş taýdan
goramak Ministri
_____ **B. Şamyradow**
«30» noýabr 2012 ý.
106-Ö belgili buýruk

«Ylalaşyldy»
Türkmenistanyň kärdeşler
arkalaşyklarynyň
Milli Merkeziniň Başlygy
_____ **T. Muhammedowa**
«21» ýanwar 2013 ý.

«Ylalaşyldy»
«Türkmenstandartlary»
Baş döwlet
gullugynyň Başlygy
_____ **A. Täçmämmadow**
«18» ýanwar 2013 ý.

Türkmenistanyň ministrlikleriniň, dolandyryş edaralarynyň
zähmeti goramak bölümi (gullugy) hakynda
BIRKYSMY DÜZGÜNNAMA

I. Umumy düzgünler

1. Ministrliğin, dolandyryş edarasynyň (mundan beýläk ministrlik) zähmeti goramak bölümi (gullugy) (mundan beýläk – bölüm) ministrliğin düzüm birliги bolup durýar we göniden – göni ministre, ýa-da onuň önümçilik we tehniki meseleler boýunça orunbasarlaryna tabyndyr.

Bölüm öz işinde, Türkmenistanyň zähmet kanunçylygyny, zähmeti goramak boýunça kadalaşdyryjy hukuk namalary, ministrliğin çözgütlerini, Türkmenistanyň Kärdeşler arkalaşyklarynyň Milli merkeziniň zähmeti goramak baradaky çözgütlerini we bölüm hakyndaky Düzgünnamany gollanýar.

2. Bölüm ministrliğin ulgamy boýunça işgärler üçin howpsuz we sagdyn zähmet şertleriniň döredilmegini üpjün edýär we zähmeti goramak barada işleri gurnaýar.

3. Bölümiň işini guramagyň tertibi ministrliğin ýolbaşçysy tarapyndan kesgitlenilýär.

II. Bölümiň esasy wezipeleri

4. Bölümiň esasy wezipeleri:

1) ministrliğin ulgamy boýunça işgärlere howpsuz we sagdyn zähmet şertleriniň döredilmegini guramakdaky, önümçilikde ýeten şikesiň we hünär keselleriniň önüni almakdaky guramaçylyk işlerini kämilleşdirmek;

2) zähmeti goramak boýunça öndebaryjy tejribeleri öwrenmek, jemlemek we ornaşdyrmak;

3) zähmeti goramak boýunça kadalaşdyryjy resminamalary, howpsuz zähmetiň ülnilerini, düzgünleri, gözükdirijileri we beýleki kadalaşdyryjy namalary işläp taýýarlamak we kämilleşdirmek, zähmet şertleriniň we goramagyň döwlet tarapyndan bellenen talaplara laýyklygyna gözegçilik etmek;

4) zähmeti goramak meselelerinde ylmyň gazananlarynyň ornaşdyrylmagy we (ýa-da) konstruktorçylyk çözgütleri talap edýän meseleleri çözmekde ylmy – barlag, taslama – konstruktorçylyk edaralaryny çekmeklik;

5) öz üstüne ýüklenen meseleleri ministrliğin beýleki düzüm birlikleri, Türkmenistanyň Kärdeşler arkalaşyklary birleşikleriniň Mili merkeziniň zähmetiň

tehnik we hukuk inspeksiýalary hem-de döwlet gözegçilik guramalary bilen bilelikde çözmek.

5. Zähmeti goramak ulgamynda işi beýleki ministrlikleriň degişli düzüm birlikleri, jemgyýetçilik guramalary we döwlet gözegçilik guramalary bilen utgaşdyrmagyň tertibi ministrliگیň, ýolbaşçylygy tarapyndan kesgitlenilýär.

III. Bölümiň esasy meseleleri

6. Bölüm tabşyrylan wezipelere laýyklykda şu meseleleri çözüýär:

1) ulgamyň tabynlygyndaky edaralarda zähmetiň howpsuz we sagdyn şertlerine gönükdirilen işleriň guralmagyna gönükdirilen teklipleri işläp taýýarlaýar we ministrliگیň ýolbaşçylarynyň garamagyna hödürleýär;

2) ministrlige tabyn bolan düzüm birliklerinde hereket edýän zähmeti goramak bölümlerine usulyýet taýdan ýolbaşçylyk edýär we olaryň gatnaşmalarynda pudagyň ulgamynda zähmeti goramak boýunça bitewi döwlet syýasatyny alyp barýar;

3) ministrliگیň beýleki düzüm birlikleri bilen bilelikde ýyllyk we uzak möhletli zähmet şertlerini gowulandyrmak we zähmeti goramak bölümleriniň meýilnamalarynyň işlenip taýýarlanylmagyny gurnaýar, sanitariýa-sagaldyş çärelerini, zähmeti goramak ulgamy boýunça jemlenen köptaraplaýyn meýilnamany taýýarlaýar we bellenen tertipde ýolbaşçylar tarapyndan tassyklamaga hödürleýär;

4) zähmeti goramaklygyň merkezleşdirilen çärelerine gönükdirilen çykdaýjylaryň smetasyna garaýar;

5) kärhanalardaky önümçilikde ýeten şikesiň we hünär keselleriniň ýagdaýyna we olaryň emele gelmeginiň sebäplerine seljerme geçirýär hem-de ministrliگیň beýleki düzüm birlikleri bilen bilelikde önümçilikde betbagytçylykly hadysalaryň we hünär keselleriniň önüni alyş çärelerini işläp taýýarlaýar we şol çäreleriň ýerine ýetirilmegini gurnaýar;

6) ministrliگیň beýleki düzüm birlikleri bilen bilelikde ylmy – barlag, taslama – konstruktorçylyk edaralarynyň önünde ylmy taslamalary taýýarlamakdaky wezipeleri işläp taýýarlaýar. Taýýar bolan ylmy – barlag işlerinde zähmeti goramak meseleleri boýunça ýolbaşçylara netijenamalary we olary önümçilige ornaşdyrmak boýunça teklipleri berýär;

7) ministrliگیň beýleki düzüm birlikleri tarapyndan işlenip taýýarlanan zähmetiň howpsuzlygynyň standartlaryny, zähmeti goramak düzgünleriniň hem-de ölçegleriniň taslamasyna garaýar, olary işe ornaşdyrmak işini bilelikde gurnaýar;

8) zerurlyk ýüze çykanda taslamalaryň ekspertizasy bölümi (müdirliگی) bilen täze gurulýan we hereket edýän önümçilik ymaratларыnyň üýtgedilip gurulandaky taslamalaryna seredilende zähmet howpsuzlygy meseleleriniň çözülmegine bilelikde gatnaşýar;

9) ministrliگیň ýolbaşçylarynyň tabşyrygy boýunça, gurluşygy tamamlanan ýa-da gaýtadan üýtgedilip gurulan önümçilik ymaratларыny işe girizilmegini kabul edýän döwlet toparynyň işine gatnaşýar;

10) zähmeti goramak boýunça gözükdirmeleriň, sanawlaryň, gollanmalaryň, birkysmy düzgünnamalaryň, wideorolikleriň we beýleki habar beriş-wagyz we okuw materialларыnyň çap edilmegine gatnaşýar;

11) zähmetiň zyýanly we aýratyn agyr şertlerinde işleýän işçilere we gullukçylara ýeňillikleri we öwezini dolmalarynyň belenilmegi (ýa-da üýtgedilmegi) bilen bagly işlere gatnaşýar;

12) ministrligiň beýleki düzüm birlikleri bilen bilelikde şahsy gorag serişdeleriniň (ýorite geýimleriniň, aýakgaplarynyň we beýleki şahsy gorag enjamlarynyň) zähmet şertleriniň talaplaryna laýyklygyny öwrenýär hem-de zerurlyk ýüze çykanda, ministrligiň ýolbaşçylaryna olary üýtgetmek hakyndaky teklipleri hödürleýär;

13) kärhanalaryň önümçilik netijlerini maslahat etmek boýunça tabynlygyndaky kärhanalarda zähmeti goramak, önümçilik şikesleriň we hünär keselleriň ýagdaýy barada ministrligiň mejlislerine maglumatlary taýýarlaýar;

14) ministrligiň beýleki düzüm birlikleri bilen bilelikde zähmeti goramak meseleleri barada ulgam boýunça maslahatlary, seminarlary, ylmy-amaly konferensiýalary gurnaýar;

15) bölümiň ygtyýarlyklarynyň çäklerinde, bellenilen tertipde, raýatlaryň arzalaryna, ýüztutmalaryna garaýar we olar boýunça teklipleri taýýarlaýar;

16) ministrligiň beýleki düzüm birlikleri bilen bilelikde ulgamyň çäklerinde şu meseleler boýunça barlag işlerini gurnaýar we (ýa-da) geçirilmegine gatnaşýar:

a) zähmetiň howpsuzlygy we işçi-gullukçylara edilýän durmuş-hojalyk hyzmatlarynyň, tehniki howpsuzlyk talaplaryna gabat gelýän enjamlaryň senetleriň, maşynlaryň, mehanizmleriň, işgärler bilen tehniki howpsuzlyk baradaky ähli (giriş, iş ýerinde, gaýtadan, meýilnamadan daşgary we maksatlaýyn) gözükdirmeleriň geçirilişi barada, işgärlere ýorite geýimleriniň, ýorite aýakgaplaryň, we gaýry gorag serişdeleriniň, şol sanda ýuwujy, zyýansyzlandyrmak ýa-da ýokançsyzlandyrmak serişdelerini, süýt ýa-da deň derejeli azyk önümleriniň berilmegi, şonuň ýaly hem bejeriş – önüni alyş iýmitleriň, lukmançylyk (başlangyç we yzygiderli) gözegçilikleriniň geçirilmegi hem-de işgärleriň saglyk ýagdaýy sebäpli ýeňil işlere geçirmek meseleleri boýunça Türkmenistanyň zähmet kanunçylygynda göz önünde tutulan şertleri berjaý edilişine;

b) ministrligiň zähmeti goramak meseleleri baradaky buýruklarynyň, görkezmeleriniň ýerine ýetirilişine;

ç) iş şertlerini gowulandyrmak we zähmeti goramak, sanitariýa – sagaldyş çäreleriniň her ýylky ählitaraplaýyn we uzak möhletli çäreleriň, şonuň ýaly hem köpçülikleýin şertnamalarynyň (ylalaşyklarynyň) zähmeti goramak böleginiň ýerine ýetirilişine;

d) zähmeti goramak boýunça zähmetiň howpsuzlygynyň üňhileriniň, kadalarynyň, düzgünleriniň gözükdirmeleriniň berjaý edilişine;

e) zähmeti goramak boýunça ylmy – barlag, taslama – konstruktorçylyk işleriniň işe ornaşdyrylmagyna;

ä) zähmetiň şertlerine görä iş orunlarynyň synagynyň geçirilişine;

f) işgärleri zähmeti goramak meseleleri boýunça okatmak we olaryň bilimini barlamaklygyna;

g) zähmeti goramak otagynyň (burçlarynyň) işlerini gurnamak we olary zähmeti goramak meselesi boýunça görkezme, çap edilen, tehniki we gaýry ündew serişdeleri bilen üpjün edilişine;

- h) zähmeti goramaklygyň öňdebaryjy tejribelerini işe ornaşdyrylyşyna;
 - i) degişli tertipde tassyklanan wezipe borçlaryny ýerine ýetirilen mahaly önümçilikde ýüze çykan betbagytçylykly hadysalary barlamagyň we hasaba almagyň hem-de işgärleriň şikes almagy ýa-da hünär keseli netijesinde saglygyna zeper ýetmeginiň öwezini dolmaklygyň Tertibiniň berjaý edilişine;
 - j) ýörite geýimleriniň, ýörite aýakgaplaryň, we gaýry gorag serişdeleriniň, ýuwulmagynyň we himiki usul bilen arassalanmagynyň, zýýansyzlandyrmagynyň we bejerilmeginiň gurnalýşyna;
 - ž) bellenen görnüşlerdäki we kesgitlenen möhletlerde hasabatlary düzmeklige;
- 17) bellenen tertipde garamagyndaky kärhanalaryň ýolbaşçy işgärleriniň we hünärmenleriniň zähmeti goramagyň kadalary we düzgünleri boýunça okadylmagyny guraýar.

IV. Bölümiň hukuklary

7. Bölümiň şulara hukugy bardyr:

1) ministrliгиň ýolbaşçylary bilen ylalaşyp, zähmeti goramak meseleleriniň barlagyny geçirmeklige we şeýle meseleleri çözmeklige bölümleriň şeýle hem ulgamyň tabynlygyndaky kärhanalarynyň hünärmenlerini işe çekmeklige;

2) ulgamyň tabynlygyndaky kärhanalaryň ýolbaşçylary tarapyndan kabul edilen, Türkmenistanyň zähmet kanunçylygyna hem-de beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryna çapraz gelýän buýruklarynyň we görkezmeleriniň ýatyrylmagy baradaky teklipleri ministrliгиň ýolbaşçylaryna bermeklige;

3) adamyň janyna we saglygyna howp salýan enjamlaryň, maşynlaryň we mehanizmleriň ulanylmagyny gadagan etmeklige;

4) ministrliгиň tabynlygyndaky kärhanalarynyň bölümleriniň ýolbaşçylarynyň önümçilikde zähmetiň howpsuz we sagdyn şertleriniň döredilmegi baradaky hasabatlaryny diňlemeklige;

5) ministrliгиň ýolbaşçylaryna geçiriljek maslahatlarda zähmeti goramak meselelerine garamaklygy teklip etmäge;

6) bölüm, bellenen tertipde ministrliгиň tabynlygyndaky kärhanalardan, öz ygtyýarlyklarynyň çäklerinde, hasabatlary, maglumatlary we gaýry namalary soramaklyga hem-de almaklyga;

7) zerurlyk ýüze çykan halatynda, ministrlikde bellenen tertipde, ulgamyň tabynlygyndaky kärhanalar, döwlet we jemgyýetçilik guramalar bilen hatlary alyşmaklyga;

8) ministrliгиň ýolbaşçylaryna önümçilikde zähmetiň howpsuz we sagdyn şertlerini ornaşdyrmakda kärhanalaryň tapawutlanan işgärlerini sylaglamaga, şonuň ýaly hem Türkmenistanyň zähmeti goramak boýunça kanunçylygyny we beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryny bozmagy we ministrliгиň, şu mesele boýunça buýruklaryny, görkezmelerini ýerine ýetirilmänligi üçin günäkär adamlara çäre görmek barada teklip bermeklige.

V. Bölümiň işgärleriniň hukuklary

8. Bölümiň işgärleriniň hukuklary:

1) ministrligiň tabynlygyndaky kärhanalaryň önümçilik, gulluk jaýlaryna we durmuş otaglaryna päsgelçilksiz barmaklyga, zähmeti goramak meseleleri boýunça hasabatlar, statistiki we gaýry namalar bilen tanyşmaklyga;

2) bölümiň ygtyýarlyklarynyň çäklerindäki meselelere seredilende ministrligiň adyndan döwlet we jemgyýetçilik guramalarynyň ýygnaklaryna wekilçilik etmeklige;

3) zähmetiň howpsuz we sagdyn şertlerini döretmek, Türkmenistanyň zähmeti goramak kanunçylygyny kämilleşdirmek meseleleri boýunça teklipler we belikler bilen çykyş etmäge;

4) zähmeti goramak ulgamynda düzgün bozmalary aradan aýyrmak we önüni almak boýunça dilden we ýazmaça maslahatlary bermek;

5) ministrligiň kärhanalarynda, guramalarynda we edaralarynda tehniki we beýleki serişdeleriň, gorag serişdeleriň ýagdaýyna hem-de zähmeti goramak kadalarynyň berjaý edilişine barlaglary geçirmek;

6) Türkmenistanyň kanunçylygynda we şu Düzgünnamada göz önünde tutulan beýleki hukuklary amala aşyrmak.

VI. Jemleýji düzgünler

9. Bölüm özüniň işini ministrligiň ýolbaşçylarynyň tassyklan meýilnamasy boýunça geçirýär.

10. Bölümiň düzümi we iş birlikleriniň sany ministrlik tarapyndan tassyklanylýar.

11. Bölüme Ministriň buýrugy bilen wezipä bellenilýän we wezipeden boşadylýan başlygy ýolbaşçylyk edýär. Bölümiň başlygynyň bolmazlyk ýagdaýynda Ministriň buýrugy bilen onuň wezipe borçlary orunbasaryna ýa-da bölümiň işgärleriniň birine ýüklenip bilner.

12. Bölümiň başlygy bölümiň işini gurnaýar, bölümiň işgärleriniň wezipe borçlaryny kesgitleýär we olaryň wezipe borçlarynyň ýerine ýetirişlerine gözegçilik edýär.